

el-İskenderî, *el-Hikemü'l-Atâiyye (Hikmetler ve İzahı)*, İstanbul 2003, Süleyman Taş ile birlikte); Şa'rânî, *el-Envârü'l-kudsiyye fî ma'rîfeti kavâidi's-süfiyye (Tasavvuf Kaideleri Hakkında Kudsi Nurlar)*, İstanbul 2006, Süleyman Taş ile birlikte); Sıbgatullah el-Arvâsî, *el-Minah* (der. Hâlid Ölekî, *Minah*, Menzil Yayınları, ts.); Fethullah el-Verkânîsî, *Âdâbü't-tarîkâtî'n-Nakşibendiyye (Âdâb-ı Fethullah)*, İstanbul, ts., oğlu Hamit Pakiş ile birlikte); Ahmed İsâ Âşûr, *Birrü'l-vâlideyn (Anne, Baba ve Evlat Hakları)*, İstanbul 2007, Süleyman Taş ile birlikte); Ahmed İzzeddin el-Beyânûnî, *Sebîlü'l-hüdâ ve'l-amel (Hidayet ve Amel Yolu)*, İstanbul, ts., Süleyman Taş ile birlikte); Hamza Muhammed Sâlih Accâc, *el-Vesâya min Resûlillâh (Hz. Resulullah'dan Vasiyetler)*, İstanbul, ts., Süleyman Taş ile birlikte); Şerif Ahmed Efendi, *Hâlidîyye Âdâb-ı Risâle-i Hâlidîyye* (Osmanlıca'dan Latin harflerine çevrilmiştir: İstanbul, ts., Süleyman Taş ile birlikte).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Ataullah el-İskenderî, *Hikmetler ve İzahı* (trc. Yahya Pakiş – Süleyman Taş), İstanbul 2003, s. 218; Hamza M. Sâlih Accâc, *Hz. Resulullah'dan Vasiyetler* (trc. Yahya Pakiş – Süleyman Taş), İstanbul, ts. (Geçit Yayınları), s. 98-101; Fethullah el-Verkânîsî, *Âdâb-ı Fethullah* (trc. Yahya Pakiş – Hamit Pakiş), İstanbul, ts. (Bakanlar Matbaacılık), s. 113-114; Şerif Ahmet Efendi, *Halidîyye Adab-ı Risâle-i Halidîyye* (haz. Yahya Pakiş – Süleyman Taş), İstanbul, ts. (Geçit Yayınları), s. 83-84 (maddenin yazımında Pakiş'in ailesi ve yakın çevresinden alınan bilgilerden faydalanılmıştır).

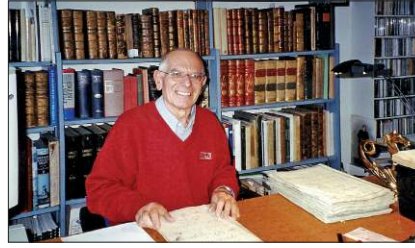
ÖMER PAKİŞ

PANZAC, Daniel

(1933-2012)

Fransız asıllı Osmanlı tarihçisi.

1 Eylül 1933'te Fransa'nın kuzeyindeki Lille şehrinde doğdu. Lille Üniversitesi'nde tarih okuduktan sonra Provence'a gitti ve Aix-en-Provence'ta ikamet etti. Burada Alès, Manosque ve Aix liselerinde tarih öğretmeni olarak çalışırken tarih araştırmalarıyla ilgilendi. Centre National de la Recherche Scientifique'te (CNRS) iki yıllık geçici görevi tezini bitirmesine imkân verdi. XVIII ve XIX. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde veba konulu tezi iki kitap halinde neşredildi. 1985'te Centre National de la Recherche Scientifique'e sürekli üye seçilen Daniel Panzac burada, Groupe de Recherches et d'Études Sur le Proche-Orient (1985-1988) ve Institut de Recherches et d'Études Sur le Monde Arabe et Musulman (1989) adlı merkez-

Daniel Panzac

lerin müdürü oldu. 1997-1999 arasında European Association for Middle-East Studies başkanlığı yaptı. 1992'de Osmanlı Devleti ve Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal tarihinin altıncı uluslar arası kongresini hazırladı ve sunulan tebliğleri bastırdı.

Panzac'ın birbiriyle bağlantılı çalışmaları yeni konuları gündeme getirdi. İlk konusu olan hastalıklar (veba ve kolera) tarihine bağlı olarak tarihî demografi hakkında (çoğu XIX. yüzyıldaki Mısır çerçevesinde) birkaç makale yazdı. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin nüfusuna dair 1941-1990 arasında hazırlanıp basılmış olan araştırmaların bibliyografyasını hazırladı. Hastalıkların tarihçisi sıfatıyla sağlık âdetleri ve politikaları tarihinin de uzmanıydı. Veba ve karantinayla ilgili iki kitabı yanında yirmi kadar makale ile Marcel Proust'un babası ve döneminin önemli bir sağlık koruma uzmanı olan Adrien Proust hakkında üçüncü bir kitap kaleme aldı.

XVIII ve XIX. yüzyıllardaki salgınların deniz yoluyla yayıldığını tesbit eden Panzac, Akdeniz denizciliğine de eğildi. Bu tür araştırmalar için çok zengin olan Chambre de Commerce de Marseille arşivlerinden çok faydalandı, başka arşivlerde de çalıştı. Osmanlı Devleti'nde deniz ticareti hakkında yirmiden fazla makale yanında (Caravane maritime) Avrupalılar'la Osmanlılar'ın Osmanlı suları içindeki deniz ticaretine dair kitabını da 2004'te bitirdi. Bu çalışmaları sırasında ilgi alanları Doğu Akdeniz'den Batı Akdeniz'e kadar uzandı. Ayrıca deniz ticaretini incelerken korsan dünyasını da araştırdı. Hem korsanlık ve leventlik hem de onların ticaret ve diplomasi alanlarındaki etkileriyle ilgili çalışmalar yaptı. Kuzey Afrika korsan devletlerinin son zamanları hakkında bir eseri de 1999'da çıktı. Bu arada Osmanlı Devleti'nde, 1562 ile 1923 arasında donanmanın durumuna dair önemli bir eser kaleme aldı. Bu eserde hem gemiler hem denizciler hem de Osmanlı strate-

jisi ve deniz politikasını titizlikle inceledi. 7 Aralık 2012'de öldüğü sırada XVIII. yüzyıl sonunda Venedik ile Tunus münasebetleri hakkındaki son kitabını henüz bitirmişti.

Eserleri: *La peste dans l'Empire ottoman: 1700-1850* (Louvain 1985; kısaltılmış Türkçe tercümesi: *Osmanlı İmparatorluğunda Veba: 1700-1850*, İstanbul 1997); *Quarantaines et lazarets: l'Europe et la peste d'orient, XVIIe-XXe siècles* (Aix-en-Provence 1986); *La population de l'Empire ottoman: cinquante ans (1941-1990) de publications et de recherches* (Aix-en-Provence 1993); *Les corsaires barbaresques: La fin d'une épopée, 1800-1820* (Paris 1999; İngilizce'ye tercümesi: *Barbary Corsairs. The End of a Legend, 1800-1820*, Leiden 2005); *Le docteur Adrien Proust: père méconnu, précurseur oublié* (Paris 2003); *La caravane maritime: marins européens et marchands ottomans en Méditerranée, 1680-1830* (Paris 2004); *La marine ottomane: de l'apogée à la chute de l'empire, 1562-1923* (Paris 2009). Makalelerinden derlenen kitapları: *Commerce et navigation dans l'Empire ottoman au XVIIIe siècle* (İstanbul 1996); *Population et santé dans l'Empire ottoman (XVIII-XXe siècles)* (İstanbul 1996). Editör olarak hazırladığı eserler: *Les ottomans en Méditerranée: Revue de l'occident musulman et de la Méditerranée* (sy. 39 [1985]); *Turquie, la croisée des chemins: Revue du monde musulman et de la Méditerranée* (sy. 50 [1988]); *Les arabes, les turcs et la révolution française: Revue du monde musulman et de la Méditerranée* (sy. 52-53 [1989]); *Les villes dans l'Empire ottoman: activités et sociétés. Tome 1: Les sources, les hommes, les réseaux* (Paris 1991); *Tome 2: Habitat, modes de vie, édifices économiques collectifs* (Paris 1994); *Les balkans à l'époque ottomane, Revue du monde musulman et de la Méditerranée* (sy. 66 [1993]); *Histoire économique et sociale de l'Empire ottoman et de la Turquie (1326-1960): Actes du sixième congrès international tenu à Aix-en-Provence du 1er au 4 juillet 1992* (Paris-Louvain 1995); *la France et l'Égypte à l'époque des vice-rois: 1805-1882* (Kahire 2002, André Raymond ile birlikte).

NICOLAS VATIN

PATANİ, Ahmed

(bk. FETÂNİ, Ahmed).